



Lausunto  
27.4.2017/ LVM/905/03/2017  
31.5.2017  
VD/4824/03.00.00/2017

Liikenne- ja viestintäministeriö  
PL 31  
00023 Valtioneuvosto  
kirjaamo@lvm.fi

**Viite:** Lausuntopyyntöne 27.4.2017/ LVM/905/03/2017

**Asia:** Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

### Lausunto

Esitys on toinen osa nk. liikennekaarihanketta, jolla toteutetaan hallitusohjelman kärkihankkeita digitaalisen kasvuympäristön rakentamiseksi sekä säädösten sujuvoittamiseksi. Eduskunta on hyväksynyt hankkeen ensimmäiseen vaiheeseen ja nimennyt uuden lain liikenteen palveluista annetuksi laiksi.

Nyt lausunnolla olevaa lakiesitystä valmistellaan äärimmäisen kireällä aikataululla. Lausuntoaika päättyy 1.6.2017 ja ministeriön on tarkoitus antaa hallituksen esitys jo kesäkuussa. Lainvalmistelun laatutason kannalta kiireinen aikataulu muodostaa selvän riskin, koska lakiluonnos sisältää ehdotuksia, jotka muuttaisivat markkinoita ja toimijoiden velvollisuuksia olennaisella tavalla. Lain vaikutuksia eri toimijoille aiheutuviin kustannuksiin ei ole selvitetty, vaikka vaikutusten selvittäminen kuuluu itsestään selvästi lainsäätäjälle.

Kunnat ja niiden joukkoliikenneviranomaiset tekevät jo nykyisin laajaa vapaaehtoista yhteistyötä alan toimijoiden kanssa lippu- ja maksujärjestelmiin ja muuhun matkaketju- ja palveluyhteistyöhön liittyen, myös kehitystyöhön panostetaan paljon. Tämän tulee jatkossakin tapahtua sopimus pohjaisesti kaikkia sopimusosapuolia hyödyttäviä ratkaisuja hakien, jolloin roolit ja vastuut ovat selkeät. Pakottava lainsäädäntö johtaa ainoastaan resurssien käytön kannalta epätarkoituksenmukaisiin, kalliisiin ja hyötyihin nähden kustannustehottomiin ratkaisuihin.

Mallia ehdotettuun sääntelyyn on haettu palvelupalveludirektiivistä (ns. PSD2), joka koskee pankkialaa. Pankkiala ja joukkoliikenneala ovat aivan erilaisia toimialoja, eikä mallia siksi voi sellaisenaan kopioida. Pankkiala on markkinaehtoista, kilpailtua ja liiketaloudellista voittoa tavoittelevaa, eikä julkinen sektori ole siinä mukana. Pankkialan toimijat ovat myös taloudelliselta ym. mittareiltaan aivan eri luokkaa kuin joukkoliikennealan toimijat. Joukkoliikenne on lisäksi hyvin vahvasti julkisen sektorin tukemaa, ei kovin kilpailtua, eikä (julkisen sektorin toimijoiden osalta) voittoa tavoittelevaa.

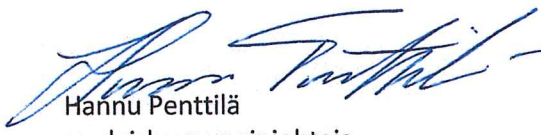
Käytännössä ehdotuksen mukaisella järjestelyllä (ei-sopimuksenvarainen pääsy joukkoliikennetoimijan järjestelmiin) tuettaisiin hyvin voimakkaasti julkisin varoin luodulla ja tuetulla joukkoliikenteellä yksityisen elinkeinoelämän toimintaa. Joukkoliikennetoimijalle (esim. HSL) tulisi jäädä mahdollisuus määritellä itse, sopimusperusteisesti, ehdot, joilla se myöntää pääsyn järjestelmiinsä. Tämä antaisi myös mahdollisuuden valita yhteistyökumppaneita, joiden toiminta tukisi HSL:n tavoitteisiin kuuluvaa joukkoliikenteen (mukaan lukien kävely ja pyöräily) kasvua.

Joukkoliikennematkoista suurin osa tehdään kaupunkiseuduilla. Kaupungit subventoivat joukkoliikenneviranomaisten järjestämää ja kilpailuttamaa joukkoliikennettä siksi, että joukkoliikenne on olennainen osa kaupunkiseudun päivittäistä toimivuutta ja maankäytön ja asuntotuotannon kehittämistä. Verovaroilla tuettuihin lippuihin ovat oikeutettuja vain ao. kuntien asukkaat. Näiltä osin vapaa asiointi ei voi ulottua tuettuihin lipputuotteisiin.

Vantaan käsityksen mukaan lakiehdotuksen III osan 2 luvun 2 a § eli puolesta - asiointia käsittelevässä pykälässä on ohitettu – tai ymmärretty väärin – nykyisen henkilötietolain ja uuden EU:n tietosuoja-asetuksen säännökset henkilötietojen käsittelystä. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 169) ja myös HE-luonnoksen perusoikeusosiossa (s. 256) väitetään, ettei rajapinnan kautta siirtyisi henkilötietoja, koska ”sekä rajapinnan avaamisveloitteen kohteena olevalla toimijalla, että palveluita yhdistävällä toimijalla on jo olemassa palvelun käyttäjää koskevat tarpeelliset tiedot”. Tulkintaa voi pitää virheellisenä; mikäli rajapintaa käytetään asiakkaan palvelun tuottamiseen, niin siinä siirtyy myös henkilötietoja. Se, että sekä rajapinnan avaavalla toimijalla (esim. HSL) että palveluita yhdistävällä toimijalla jo on ko. asiakkaan tiedot, ei suinkaan tarkoita sitä, etteikö kyse olisi silti henkilötietolaissa/tietosuoja-asetuksessa tarkoitettusta henkilötietojen siirrosta.

Toinen ongelma samaisessa pykälässä liittyy siihen, että siinä näytetään edellytettävän, että rajapinnan avaajan (esim. HSL) tulee antaa kenen tahansa toimijan käyttää rajapintaa, jos toimijalla on toimintaansa lupa, sertifikaatti tai se muulla vastaavalla tavalla täyttää etukäteen asetetut, vakiomuotoiset ehdot. Tämä on kaupungin näkemyksen mukaan vastoin henkilötietolain ja etenkin EU:n tietosuoja-asetuksen velvoitteita. Henkilötietolaki/tietosuoja-asetus velvoittaa rekisterinpitäjää (esim. HSL), silloin jos joku toinen osapuoli käsittelee rekisterinpitäjän hallussa olevia henkilötietoja, sopimaan henkilötietojen käsittelystä. Tietosuoja-asetus asettaa vielä suhteellisen tarkkoja ehtoja sille, mitä tällaisen sopimuksen tulee sisältää (asetuksen 28 artiklan 3 kohta). Nämä rekisterinpitäjän velvollisuudet on ohitettu lakiehdotuksessa täysin.

Vantaalla 31.5.2017



Hannu Penttilä  
apulaiskaupunginjohtaja  
Vantaan kaupunki